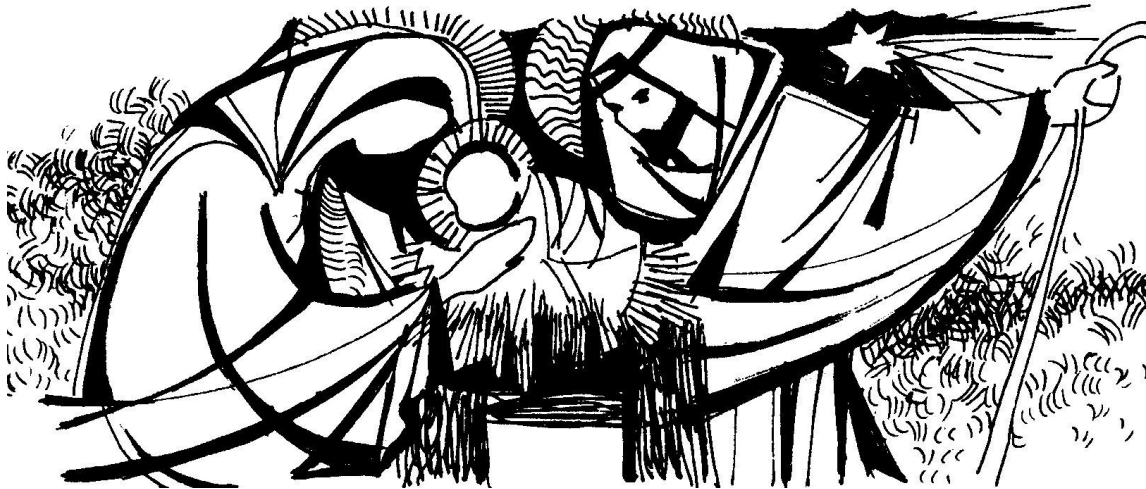

KERSTFEEST IN VRAAG EN ANTWOORD

Hebben de christenen de geboortedag van Jezus altijd gevierd?

Nee, het grootste feest was het Paasfeest: Zijn opstanding

Wanneer is Kerstfeest voor het eerst gevierd?

In de 4^e eeuw. De eerste christenkeizer Constantijn de Grote wilde een vervanging van heidense feesten in december, de Saturnaliën (ter ere van god Saturnus – naar wie de zaterdag is genoemd – en de verering van de zonnegod i.v.m. de zonnewende (Ra in Egypte, Helios in Griekenland, Sol Invictus in Rome).

Waarom dit geboortefeest van Jezus?

Omdat profeten spraken over de Zon der gerechtigheid en Jezus zichzelf het Licht der wereld noemde.

Is Jezus op 25 december geboren? Wat leidde tot die datum?

Dat wordt gezegd in een geschrift uit 221 van de christelijke historicus Sextus Iulius Africanus. Die datum vinden sommigen onwaarschijnlijk, omdat in de winter geen schapen zouden worden geweid. Anderen zeggen dat dit wel degelijk gedaan werd, met name schapen voor de offers in de tempel. In feite weten we de juiste datum niet.

Wat betekent het woord Kerstmis?

Kerst komt van Christus en mis van de katholieke viering. Christusmis dus. Een echt Kerstfeest is dus een Christusfeest.

Waar is Jezus geboren?

In Bethlehem. Maar waar precies? In het evangelie naar Lucas, en daar alleen, is sprake van een kribbe of voederbak voor dieren. Dat deed denken aan een stal, dus kwam de idee 'kerststal' op. Maar het kan net zo goed een grot geweest zijn of een buitenkribbe bij een karavanserai (herberg).

De vroegchristelijke schrijver Justinus Martyr (plm. 150 n.Chr.) schreef over een grot, maar hij baseerde zich op Jesaja (33,16): 'Hij zal wonen in een hoge spelonk van een sterke rots'.

Wie maakte voor het eerst een Kerststalletje?

Franciscus van Assisi, in 1223. Hij zette een levende kerststal op in het dorp Greccio in Italië. Het werd een rooms-katholieke traditie met Kerst een stalletje neer te zetten.

In zo'n stalletje zie je ook een os en een ezel. Vanwaar?

Staat niet in het evangelie! Herinnert aan een woord van Jesaja: 'De os en de ezel kennen beter hun Meester dan Israël'. De herders en de wijzen staan wel in het evangelie.

En de Kerstster en de kaarsen?

Die plant, de euphorbia pulcherrima, heeft rode of witte bloemen die stervormig zijn, wat herinnert aan de ster van de wijzen. Kaarsen en andere lichtjes komen uit de voorchristelijke tijd en de midwintertradities.

Waar komt de kerstboom vandaan?

De Germanen hadden vóór de kerstening het joelfeest en haalden rond 21/12 een altijd groene boom in huis of op het erf. Vanwege deze heidense wortels weerde de katholieke kerk de boom lange tijd uit haar gebruiken. Het was de protestant Maarten Luther, begin 16^e eeuw, die de kerstboom invoerde. Eerst alleen in de kerken, later in de huiskamers. De kerstboom deed hem denken aan de boom in het paradijs, de ballen aan de vruchten, de piek was eerst een ster.

Noem nog eens meer kerstgebruiken

Het geven van geschenken. In ons land lange tijd niet, dat deed je met Sinterklaas. Verder is er veel kerstmuziek ontstaan, vooral in de Middeleeuwen ('Nu syt wellecome'). Denk ook aan kerstverhalen en kerstgedichten. En dan natuurlijk de kerstkaarten, ooit bedacht in Engeland.

En hoe kwam er dan ook nog een Kerstman? Wat is dat voor een figuur?

Nederlandse emigranten in Amerika voerden Sinterklaas daar in, die zich daar ontwikkelde tot Santa Claus, inmiddels geheel ontdaan van godsdienstige symboliek, een puur commerciële figuur. In andere landen is er nog wel een pure Kerstman, vooral in Scandinavië (Joulupoukki) en Engeland (Father Christmas).

Viert de oosterse orthodoxie ook het Kerstfeest? Hoe gaat het daar?

Jazeker, maar vanwege de vroegere Juliaanse tijdrekening twee weken later dan hier, op 7 januari. Maria staat centraal als 'theotokos' (= Grieks; letterlijk: 'zij die God baarde'). In Rusland probeerden de sovjets 'Vadertje Winter' te introduceren als atheïstisch folkloristisch alternatief voor de orthodoxe kerstviering.

Wat te denken van de commercialisering van Kerstfeest?

Die is te betreuren en een teken van ontkerstening. Daardoor versoberen christenen tegenwoordig vaak hun viering. Trouwens, in orthodox-christelijke en vooral gereformeerde kringen was Kerstfeest altijd al sober en gericht op het eigenlijke: Jezus' geboorte. In mijn jeugd kwam er geen kerstboom in ons huis, dat had niets met Christus te maken. En om Hem ging het en gaat het!

Hoe wordt het Kerstfeest in de kerken gevierd?

Kerken hebben weleens het gevoel dat 'de wereld' hun het Kerstfeest heeft ontfutseld. Zij waken dan ook over een bijbelse invulling, maar wel met feestelijke trekken. Veel kerken houden de avond voor Eerste Kerstdag een 'kerstnachtdienst', met veel liederen en een korte overdenking. Op Eerste Kerstdag een reguliere kerkdienst, eveneens met veel kerstgezing, vaak met koor en/of orkest aangevuld. Maar wel met de Kerstpreek centraal. Voor de kerken is en blijft dit het geboortefeest van de Heer.

Interview voor Omroep Ede 2011. Gepubliceerd in WijkA4 Nieuwe Kerkgemeente Ede, 2015